

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/38/2020
Identifikačné číslo spisu: 4616010287
Dátum vydania rozhodnutia: 18.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Šišková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4616010287.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Martiny Zeleňakovej na neverejnom zasadnutí konanom v Bratislave 18. mája 2021 v trestnej veci obvineného V. H., pre prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a iné, o dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. októbra 2019, sp. zn. 2To/88/2019 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany z 19. marca 2019, sp. zn. 2T/101/2016 bol obvinený V. H. uznaný za vinného z prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 127 ods. 3 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

dňa 2. marca 2016 približne o 17.00 hod. na L. ulici, pri rodinných domoch č. XXX/X a XXX/X v Obci K., okres Y., po predchádzajúcom slovnom nedorozumení napadol poškodeného H. H., nar. XX. S. XXXX potom, čo poškodený obžalovaného sotil tak, že spadol na zem, obžalovaný vstal zo zeme a pri následnom vzájomnom preťahovaní ho udrel opakovane päťou do tváre, potom ho odsotil, poškodený spadol na zem, v dôsledku čoho utrpel zranenia - zmliaždenie s krvnou podliatinou okolo očníc, otras mozgu ľahšieho stupňa, zlomeninu nosovej kosti bez posunu úlomkov, povrchovú tržnú ranu a kožné odreniny pravého predlaktia a subluxáciu zubov 11 a 21, pričom uvedené zranenia si vyžadovali lekárske ošetrovanie a hospitalizáciu poškodeného v nemocnici a dobu liečenia v trvaní 21 dní.

Za to mu Okresný súd Topoľčany uložil podľa § 156 ods. 2 Trestného zákona, § 36 písm. j), § 37 písm. h) Trestného zákona, postupom podľa § 38 ods. 2 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 1 (jeden) rok.

Podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona súd výkon uloženého trestu podmienčne odložil a podľa §

50 ods. 1 Trestného zákona určil skúšobnú dobu na 1 (jeden) rok.

Podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil obvinenému povinnosť nahradiť spôsobenú škodu poškodenej I., a. s., IČO: XX XXX XXX, so sídlom G., Ul. S. č. XX vo výške 923,27 eur.

Podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku, poškodeného H. H., nar. XX. S. XXXX v K., trvale bytom K., L. XXX/X s jeho nárokom na náhradu škody odkázal na civilný proces.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie obvinený do výroku o vine, treste, ako aj náhrade škody.

Krajský súd v Nitre uznesením z 30. októbra 2019, sp. zn. 2To/88/2019 podľa § 320 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v celom rozsahu a podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku trestnú vec obvineného V. H. pre skutok kvalifikovaný ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 127 ods. 3 Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť na skutkovom základe uvedenom v napadnutom rozsudku postúpil Okresnému úradu Topoľčany, odboru všeobecnej vnútornej správy, ktorý mal obžalovaný skutok prejednať ako priestupok.

Proti rozhodnutiu Krajského súdu v Nitre podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) 21. februára 2020 dovolanie z dôvodu uvedeného v ustanovení § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, pretože rozhodnutie krajského súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku.

V dovolaní prokurátor uviedol, že krajský súd svoje rozhodnutie v podstate odôvodnil tým, že okresný súd v trestnej veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu a zákonným spôsobom, avšak vykonaným dokazovaním nebolo náležite preukázané, akým spôsobom obvinený V. H. mal ublížiť na zdraví poškodenému H. H. Okresný súd sa tiež nedostatočne zaoberal skutkovými okolnosťami prípadu, ktoré nesprávne právne vyhodnotil, keď dospel k záveru, že vykonaným dokazovaním bolo dostatočne preukázané, že skutok sa stal tak, ako je uvedené v skutkovej vete výroku napadnutého rozsudku, a obvinený V. H. svojím konaním naplnil všetky formálne a aj materiálne znaky prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 127 ods. 3 Trestného zákona.

V súvislosti s právnym posúdením konania obvineného prokurátor poukázal na to, že okresný súd opomenul prihliadnúť na ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona, t. j. či skutok naplnia zákonné znaky trestného činu nielen po stránke formálnej, ale aj po stránke materiálnej. Po zhodnotení veci z hľadiska kritérií ustanovených v § 10 ods. 2 Trestného zákona, najmä s ohľadom na spôsob vykonania činu, jeho druh, povahu a okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný (miesto, čas a pohnútky) a v neposlednom rade aj osobu obvineného V. H. po stránke materiálnej, nenaplnia zákonné znaky prečinov, pretože miera závažnosti konania obvineného bola nepatrná. Krajský súd vo všeobecnosti konštatoval, že nie každé fyzické napadnutie a ublíženie na zdraví, a to aj vtedy, ak sa ho páchatel dopustí na mieste verejnosti prístupnom, musí naplniť skutkovú podstatu niektorého trestného činu aj z pohľadu materiálneho korektívu uvedeného v § 10 ods. 2 Trestného zákona. Podľa názoru prokurátora, krajský súd porušil zákon v prospech obvineného V. H. v ustanoveniach § 10 ods. 2, § 364 ods. 1 písm. a), § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, ako aj v ustanovení § 320 ods. 1 písm. a), § 280 ods. 2 Trestného poriadku, keď pristúpil ku kasácii vecne správneho a zákonu zodpovedajúceho rozsudku okresného súdu v podstate tým, že konanie obvineného V. H. s ohľadom na jeho závažnosť nenaplnia zákonné znaky prečinov, pre ktoré bola podaná obžaloba.

Ďalej prokurátor citoval ustanovenia § 10 ods. 2, § 364 ods. 1 písm. a), § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a), § 139 ods. 1 písm. e), § 127 ods. 3 Trestného zákona, § 127 ods. 3, § 320 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, ktorými ustanoveniami sa podľa názoru prokurátora krajský súd dôsledne neriadil, čím porušil zákon.

Z výsledkov vykonaného dokazovania totiž bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že skutok, pre ktorý bola na obvineného V. H. podaná obžaloba, sa stal a jeho konanie naplnilo všetky zákonné znaky žalovaných trestných činov.

V súvislosti s pochybnosťami o spôsobe spáchania skutku obvineným, ktoré vyjadril krajský súd v odôvodnení svojho uznesenia, je potrebné uviesť, že rozpory medzi výpoveďou obvineného a výpoveďou poškodeného existujú. V danom prípade podľa názoru prokurátora je potrebné vychádzať zo zadovaných znaleckých posudkov znalcov z odboru zdravotníctvo a farmácia, a to z odvetvia súdneho lekárstva, ktorý vypracoval znalec MUDr. Z. S. a z odvetvia stomatológie, ktorý vypracoval znalec MUDr. Z. N., PhD. Obaja znalci vo svojich znaleckých posudkoch jednoznačne a podrobne opisali zranenia, ktoré dňa 2. marca 2016 utrpel poškodený H. H. a sú uvedené vo výroku rozsudku okresného súdu a aj v nadväzujúcom uznesení krajského súdu.

Znalec MUDr. Z. S. k mechanizmu vzniku zranení uviedol, že na oblasť hlavy poškodeného H. H. v rôznej lokalite pôsobilo tupé, event. tupooblé násilie, opakovane stredne veľkou intenzitou, čo malo za následok vznik zmliaždenia hlavy s krvnou podliatinou okolo očníc, otras mozgu ľahšieho stupňa, zlomeninu nosovej kosti bez posunu úlomkov a neúplné vyklbenie prvého zuba - hryzáka vpravo hore a prvého zuba - hryzáka vľavo hore. Tiež uviedol, že na oblasť pravého predlaktia poškodeného H. H. pôsobilo opakovane tupé, event. tupo-oblé násilie s menšou, až stredne veľkou intenzitou, čo malo za následok vznik povrchovej tržnej rany a kožných odrení pravého predlaktia. Charakter, ako aj lokalizácia utrpených zranení, nasvedčujú tomu, že vznikli pôsobením aktívneho násillia, k čomu mohlo dôjsť pri fyzickom napadnutí poškodeného inou osobou, napr. po úderoch pästou ruky do hlavy - tváre, prípadne kopnutím nohou, pričom k vzniku zranenia v oblasti jeho pravého predlaktia mohlo dôjsť aj kopnutím nohou, a to v obrannom postavení predlaktia voči vedenému útoku, najpravdepodobnejšie v polohe ležiacej. Vznik zranenia pôsobením pasívneho mechanického násillia, napr. pri páde na okolitý terén, znalec vylúčil ako krajne nepravdepodobný. Zároveň znalec uviedol, že poškodený H. H. bol v súvislosti s utrpeným zranením obmedzený v obvyklom spôsobe života tým, že počas liečby v trvaní 21 dní trpel bolesťou a mal aj prechodne sťažené dýchanie. Zranenie si vyžadovalo lekárske vyšetrenia, a to aj vrátane hospitalizácie (4 dni), kľudový režim a telesné šetrenie počas liečby, bez väčšieho fyzického zaťažovania.

Znalec MUDr. Z. N., PhD., k mechanizmu vzniku zranení uviedol, že sublúxia zubov 11 a 21 (pohnutie zubov v lôžku), ktoré sa poškodenému kývali v zubnom lôžku a neskôr ich bolo potrebné extrahovať, ako aj poškodená fazeta zuba 22, ktorý je súčasťou existujúceho mostíka 22-26, mohli byť spôsobené úderom tupým predmetom priamo do oblasti zubov, hornej pery alebo nepriamo - úderom do inej časti hlavy, v dôsledku ktorého došlo k prudkému cvaknutiu zubov o zuby hornej čeluste, prípadne pri nekontrolovanom páde na zem. Obmedzenie v obvyklom spôsobe života u poškodeného H. H. bolo spôsobené bolestivosťou pri odhrýzaní potravy, ako aj v dôsledku zápalovej reakcie okolo koreňov zubov 11 a 21, pričom táto bolestivosť pretrvávala a s veľkou pravdepodobnosťou sa aj zvyšovala do extrakcie poškodených zubov. Obmedzenie v obvyklom spôsobe života spôsobené najmä bolestivosťou do extrakcie príčinných zubov a zhojenia poextračných rán trvalo cca 3 týždne. Po zhojení kostných rán po extrakcii je ešte potrebná protetická sanácia - vyhotovenie protetickej práce s nahradením stratených zubov.

Obaja znalci na záveroch znaleckých posudkov zotrvali aj pri výpovediach na hlavnom pojednávaní, konanom 30. marca 2017. MUDr. S. sa vyjadril aj k záverom znaleckého posudku znala MUDr. N. PhD., že možnosť vzniku zranení poškodeného H. nepriamym úderom do inej časti a prudké cvaknutie zubov sa nedá jednoznačne vylúčiť. Vznik zranení nekontrolovaným pádom na zem je však krajne nepravdepodobný. Zranenia nasvedčujú mechanizmu ich vzniku priamym aktívnym násillím, a to opakovane pästou alebo nohou. Rovnako uvedenú skutočnosť zopakoval aj na ďalšom hlavnom pojednávaní okresného súdu dňa 11. januára 2018, kde vo svojej výpovedi potvrdil, že zranenia, ktoré utrpel poškodený, neboli spôsobené jedným útokom. Násilie pôsobilo viackrát, čo potvrdil aj v ďalšej výpovedi na hlavnom pojednávaní konanom 19. marca 2019. K zraneniam poškodeného mohlo dôjsť len aktívnym mechanickým násillím, fyzickým napadnutím inou osobou, a to viacerými opakovanými

údermi do oblasti tváre, prípadne hlavy. Vylúčil možnosť, že išlo len o jeden úder.

Uvedené skutočnosti vezmúc do úvahy aj vek poškodeného - viac ako 60 rokov, odôvodňujú právne posúdenie konania obvineného V. H. po stránke formálnej ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 127 ods. 3 Trestného zákona.

Z vykonaného dokazovania bez pochybnosti vyplýva, že k fyzickému útoku na poškodeného došlo na ulici v areáli obce, t. j. na mieste verejnosti prístupnom, čo odôvodňuje právne posúdenie konania obvineného po stránke formálnej aj ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa prokurátor nestotožňuje so záverom krajského súdu o existencii pochybnosti o spôsobe spáchania skutku obvineným, ani o nízkej miere závažnosti konania obvineného, keď s poukazom na kritériá uvedené v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona rozhodol o postúpení trestnej veci Okresnému úradu Topoľčany na prejednanie priestupku.

Je potrebné vo všeobecnosti zdôrazniť, že ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona, vyjadruje tzv. materiálny korektív, čo znamená, že v každom konkrétnom prípade sa na prípadnú korekciu posudzujú určité kritériá - v prípade prečinu. Závažnosť prečinu musí byť posudzovaná pri rozhodovaní o každom čine, ktorý formálne vykazuje znaky prečinu. Nie je na ľubovôli orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, či bude posudzovať závažnosť prečinu v konkrétnom prípade alebo nie. Pri určení závažnosti prečinu je potrebné posudzovať viaceré kritériá, ktoré tvoria jeden celok, a to spôsob vykonania činu a jeho následok, okolnosti, za ktorých bol spáchaný, mieru zavinenia a v neposlednom rade aj pohnútku páchatel'a. Závažnosť prečinu nemožno posudzovať izolovane, bez posúdenia všetkých kritérií, ktoré sú uvedené v ustanovení § 10 ods. 2 Trestného zákona, čo krajský súd neurobil.

Podľa názoru prokurátora mieru závažnosti konania obvineného V. H. nemožno považovať za nepatrnú, a to práve s poukazom na spôsob jeho vykonania. Obvinený konal v priamom úmysle a konania sa dopustil na osobe vyššieho veku, na ktoré mu poškodený nedal žiadny relevantný dôvod na jeho brutálnu a neadekvátnu reakciu, ktorému sa obvinený vraj rozhodol len „dohovoriť“.

V súvislosti so závažnosťou namietaného porušenia zákona, ktoré vyžaduje ustanovenie § 371 ods. 5 Trestného poriadku k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku prokurátor uvádza, že nedostatok v právnom posúdení konania obvineného V. H. mal za následok postúpenie veci Okresnému úradu Topoľčany, odboru všeobecnej vnútornej správy na prejednanie priestupku, napriek tomu, že išlo o dva prečiny spáchané v jednočinnom súbehu. Na základe uvedeného generálny prokurátor Slovenskej republiky navrhol:

1/ podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že uznesením Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/88/2019 z 30. októbra 2019, bol porušený zákon v ustanoveniach § 10 ods. 2, § 364 ods. 1 písm. a), § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e), § 127 ods. 3 Trestného zákona, ako aj v ustanoveniach § 320 ods. 1 písm. a), § 280 ods. 2 Trestného poriadku v prospech obvineného V. H.,

2/ podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/88/2019 z 30. októbra 2019 v celom rozsahu a zrušil aj ďalšie rozhodnutia, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad,

3/ podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal Krajskému súdu v Nitre, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Obvinený V. H. sa prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. Petra Serinu písomne vyjadril k podanému dovolaniu generálneho prokurátora 20. marca 2020. Uviedol, že nesúhlasí s podaným dovolaním a navrhuje ho odmietnuť. Podľa názoru obvineného odvolací súd rozhodol správne, pričom zohľadnil skutkovo aj právne potrebné skutočnosti, ktoré riadne a vyčerpávajúco odôvodnil, a preto je rozhodnutie

po právnej a skutkovej stránke správne a zákonné. Dovolanie prokurátora je postavené na jedinom argumente, a to, že súd nesprávne posúdil materiálnu stránku trestného činu. Tento argument je postavený na reinterpretácii skutkového deja podľa potrieb prokuratúry, kedy tá, pri popise skutkového deja, tak ako ho zistil súd, nepresne interpretuje dôkazmi zistené skutočnosti, niektoré priamo vypúšťa z priebehu deja (útok poškodeného na obvineného), iné zveličuje (údajnú brutálnu agresivitu útoku) a niektoré prekrúca (motivácie a hodnotenie osobnosti obvineného) tak, aby mohla krkolomne zdôvodniť svoje neudržateľné argumentácie o porušení zákona v prospech páchatel'a. Prokurátor vykresľuje celý priebeh skutku inak ako sa stal. Znalecké závery vyplývajúce z posudku MUDr. S. a jeho výpovede nie sú konzistentné a nie sú súladné s inými dôkazmi, najmä výpoveďou samotného poškodeného a ostatných znalcov. Nikto sa nespýtal znalca, prečo priebeh skutku tak, ako ho opísal poškodený a ako ostatní znalci nevytlúčili, je krajne nepravdepodobný. Krajský súd sa vysporiadal vo vzťahu k odvolaniu prokurátora s tým, že obvinený nie je žiadny agresívny jedinec, ktorý bitkou rieši svoje problémy. V tomto bode prokuratúra vedome ignoruje správy z obce, záznamy z priestupkového registra, ako aj registra trestov. Zároveň ignoruje skutočnosť, že poškodený bol odstíhaný za nebezpečné vyhrážanie priamo páchatel'ovi (obvinenému) a jeho rodine a zároveň bol opakovane riešený priestupkovo na úseku občianskeho spoluzitia a jeho hodnotenie obcou je výrazne negatívne. Podľa názoru obvineného prokurátor extrémne voľne nakladá so skutkovým priebehom deja, kedy vypúšťa časti, ktoré mu nevyhovujú a tie, ktoré sú v prospech jeho verzie príbehu hyperbolizuje. Nie je možné oddeliť konanie poškodeného a jeho zodpovednosť za následok od konania obvineného, ktorý na poškodeného reaguje, pretože je to v rozpore so zásadou spravodlivého procesu. Krajský súd správne konštatoval, že konanie obvineného vybočilo z medzí slušnosti, ale išlo o vyprovokovaný útok. V postupe prokurátora obvinený vidí kriminalizáciu jeho osoby a prispôsobovanie si formálnych predpokladov trestného činu na úkor materiálneho korektívu.

Z týchto dôvodov obvinený navrhol dovolanie generálneho prokurátora ako nedôvodné odmietnuť.

V prílohe obvinený priložil Rozhodnutie Okresného úradu Topoľčany, odboru všeobecnej vnútornej správy z 21. apríla 2020, sp. zn. OU-TO-OVVS-2020/000773-013 o priestupku. Z výroku rozhodnutia vyplýva, že obvinený V. H., nar. XX. Z. XXXX, trvale bytom K., L. XXX/X, bol uznaný za vinného zo spáchania priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) Zákona o priestupkoch, ktorého sa dopustil úmyselným narušením občianskeho spolunažívania iným hrubým správaním voči H. H.. Za čo mu Okresný úrad Topoľčany, odbor všeobecnej vnútornej správy uložil podľa § 11 ods. 1 písm. a) Zákona o priestupkoch sankciu pokarhanie. Zároveň obvinenému uložil podľa § 79 ods. 1 Zákona o priestupkoch povinnosť uhradiť štátu trovy konania v sume 16 eur. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 11. mája 2020.

Výjadrenie obvineného aj s prílohou (rozhodnutím Okresného úradu v Topoľčanoch) bolo dovolacím súdom zaslané prokurátorovi a poškodenému, ktorý sa k nemu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku), na základe predloženého spisového materiálu a po preskúmaní obsahu dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky zistil, že dovolanie bolo podané oprávneným subjektom [§ 369 ods. 2 písm. a), Trestného poriadku] a v zákonom stanovenej lehote a mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku). Zároveň z obsahu dovolania zistil, že dôvody dovolania uvedené v návrhu generálneho prokurátora nie sú dané.

Najvyšší súd na úvod poznamenáva, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných vád. Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená, preto predstavuje výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorá je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, sú z tohto dôvodu striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštančia. Dovolací súd preto nie je povolaný na revíziu napadnutého rozhodnutia z vlastnej iniciatívy. Z ustanovenia § 385 ods. 1 Trestného poriadku *expressis verbis* vyplýva, že je viazaný dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené. Viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v

súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku. Podstatné sú teda vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Trestného poriadku (bližšie viď R 120/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku, alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je zrejmé, že dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Preto pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa. Dovolací súd nie je totiž oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní vykonať sám. Ťažisko dokazovania je teda v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňovať, alebo korigovať len odvolací súd.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku pre nesprávnu právnu kvalifikáciu zisteného skutku je možné v prípade, ak žalované konanie obvineného nie je trestným činom, alebo je iným trestným činom, resp. keď skutok vykazuje znaky trestného činu a napriek tomu dôjde súd k záveru, že skutok nie je trestným činom.

Pokiaľ ide potom o konkrétnu posudzovanú vec, z obsahu podaného dovolania vyplýva, že námietky dovolateľa sú dvojakého charakteru, a sice skutkového, aj právneho.

Rozdielnosť v právnom posúdení zistených skutkových okolností medzi súdmi prvého a druhého stupňa v podstate spočívalo v posúdení, či skutok napĺňa znaky trestného činu alebo priestupku.

Podľa § 2 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin.

Podľa § 8 Trestného zákona č. 300/2005 Z. z. trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone, ak tento zákon neustanovuje inak. Trestný čin je súhrn subjektívnych a objektívnych okolností určujúcich trestnosť činu a tento tvorí obsah trestného činu. Je akousi právnou konštrukciou objektívne daného skutku vymedzeného (ako udalosť vonkajšieho sveta) v príslušnom akte orgánov činných v trestnom konaní.

Prečin je subkategóriou trestného činu, je to pojem užší ako pojem trestný čin.

Prvým rozdielom medzi prečinom a priestupkom, ktorý nám právny poriadok predkladá, je požiadavka zavinenia.

Rozdielov medzi priestupkami a prečinnami je mnoho, ale najdôležitejšie spočívajú v rozličnej závažnosti konania, v príslušnosti na rozhodovanie a predovšetkým v sankciách. Hranicou medzi priestupkom a prečinom je tzv. materiálny korektív.

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pripomína, že dovolací súd nie je oprávnený preskúmať na podklade dovolania generálneho prokurátora skutkové okolnosti [čo vyplýva priamo z dikcie ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku], ani nedostatok subjektívnej stránky trestného činu (úmysel).

Táto totiž predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkované, t. j. tak ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (S 3/2011-II). Prípadný rozpor skutkového stavu s vykonaným dokazovaním by bolo možné napádať jedine podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku prostredníctvom dovolania ministra spravodlivosti, ktorý však koná iba na podnet. Navyše hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý by zodpovedal predstavám dovolateľa, nepatrí pod žiadny dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Ak generálny prokurátor rozoberá jednotlivé vo veci vykonané dôkazy (obsah znaleckých posudkov), poukazuje na skutočnosti nenachádzajúce odraz v skutkovej vete a tiež predostiera svoj (iný) vlastný názor na hodnotenie dôkazov (než aký vykonali sudy nižšieho stupňa), tak už s poukazom na vyššie uvedené je celkom zrejmé, že v danom smere ide o námietky irelevantné z pohľadu daného dovolacieho konania. Z hľadiska svojej skutkovej povahy sú totiž vylúčené z prieskumu dovolacieho súdu, keďže stoja mimo uplatneného, ako i akéhokoľvek iného zo strany dovolateľa uplatniteľného dovolacieho dôvodu.

Najvyšší súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti str. 6-8 uznesenia Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 2To/88/2019 z 30. októbra 2019, s ktorým odôvodnením sa stotožňuje. „V prvom rade je potrebné prisvedčiť námietkam obhajoby, že skutok ako bol ustálený súdom I. stupňa, nebol vôbec preukázaný. Najmä pokiaľ išlo o spôsob ublíženia na zdraví poškodenému - spočívajúci v konaní obvineného, ktorý mal opakovane päšťou do tváre udrieť poškodeného. Táto skutočnosť nevyplýva ani z výpovede obvineného, ani poškodeného a rovnako ani z lekárskeho správ a znaleckých posudkov. Krajskému súdu tak nie je zrejmé, z čoho vychádzal pri ustáľovaní priebehu skutkového deja. Poškodený od začiatku konania uvádzal, že bol obvineným napadnutý odzadu do temena hlavy, čo je evidentné jednak z jeho výsluchov ako i prvotnej lekárskej správy o jeho vyšetrení.“ V tejto súvislosti krajský súd zohľadnil spôsob vykonania činu - jednalo sa o konanie obvineného potom ako bol bezdôvodne napadnutý poškodeným, ktorý sám na mieste verejnosti prístupnom ho fyzicky napadol, len s tým rozdielom, že mu nevzniklo žiadne zranenie. Obvinený, doposiaľ bezúhonný občan, iba nesprávne reagoval na atak zo strany poškodeného, keď prekročiac medze nutnej obrany, fyzicky napadol poškodeného. Jeho útok nasledoval na poškodeného až potom, ako útok poškodeného bol ukončený. Teda obvinený reagoval až po vyprovokovaní poškodeného a jeho fyzickom útoku tak, ako to uvádza aj skutková veta - „poškodený obvineného sotil tak, že spadol na zem, obvinený vstal zo zeme a udrel poškodeného do zadnej časti hlavy...“. S ohľadom na uvedené okolnosti predchádzajúce skutku, ako i skutočnosť, že ihneď po incidente obvinený sám privolal políciu a skutočnosť, že poškodený v minulosti neustále ubližoval rodine obvineného, najmä jeho maloletému synovi, o čom svedčili jednak svedecké výpovede svedkov, ako i správa obecného úradu, a tiež doložené priestupkové konania poškodeného a v konečnom dôsledku i skutočnosť, že poškodený už bol právoplatne odsúdený v inom trestnom konaní za spáchanie nebezpečného vyhrážania voči obvinenému, sa obvinený uvedeným konaním síce dopustil žalovaných trestných činov a spôsobil ublíženie na zdraví poškodenému opísané v žalovanom skutku, nemožno však závažnosť jeho konania posúdiť vyššiu ako nepatrnú.“

Neušlo pozornosti dovolacieho súdu, že poškodený bezdôvodne opustil priestory nemocnice dňa 2. marca 2016 bez vyšetrenia. Ani zo znaleckých posudkov nie je zrejmé, či zranenia poškodeného vznikli 2. marca 2016 alebo 3. marca 2016.

Aj v tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na závery krajského súdu, ktorý nemal ani po odstránení vytknutých nedostatkov okresným súdom, preukázaný presný spôsob spáchania skutku obvineným. S poukazom na uvedené krajský súd vyhodnotil správanie sa obvineného ako jednorazové konanie, akýsi exces z inak riadne vedeného života (obvinený nebol doposiaľ súdne trestaný, priestupky spáchal iba na úseku cestnej premávky a z miesta bydliska je kladne hodnotený). Obvinený sa v minulosti pokúšal riešiť konflikty s poškodeným zmierlivou cestou aj za pomoci právneho zástupcu obce, avšak k žiadnej náprave nedošlo.

Okrem vyššie uvedených skutkových námietok (ktoré sú sčasti podkladom pre záver o údajnom

nesprávnom právnom posúdení zo strany odvolacieho súdu) však generálny prokurátor uvádza v podanom dovolaní aj výhrady rýdzo právneho charakteru, keď sa nestotožňuje s právnymi závermi odvolacieho súdu, nesúhlasí s výrokom odvolacieho súdu, ktorým podľa § 280 ods. 2 Trestného poriadku trestnú vec obvineného V. H. postúpil Okresnému úradu Topoľčany, odboru všeobecnej vnútornej správy, ktorý mal žalovaný skutok prejednať ako priestupok. Prokurátor má za to, že stíhané skutky naplňajú všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu - prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spáchaného v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona a § 127 ods. 3 Trestného zákona.

Je potrebné pripomenúť, že trestná vec obvineného bola dvakrát predmetom preskúmvanej povinnosti krajského súdu, keď tento prvýkrát rozhodoval na podklade odvolania prokurátora Okresnej prokuratúry v Topoľčanoch proti pôvodnému rozsudku súdu prvého stupňa sp. zn. 2T/101/2016 z 30. marca 2017, ktorým bol obvinený spod skutku uvedeného v obžalobe oslobodený. Krajský súd v Nitre uznesením pod sp. zn. 2To/29/2017 dňa 14. júna 2017 zrušil napadnutý rozsudok súdu I. stupňa a vec vrátil tomuto súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie s potrebou doplniť dokazovanie.

Po doplnení dokazovania v rozsahu uvedenom v uznesení krajského súdu, súd prvého stupňa dňa 19. marca 2019 opätovne vo veci rozhodol, tak že obvineného uznal za vinného zo žalovaných trestných činov.

Podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona, nejde o prečin, ak vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nepatrná.

Podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona sa prečinu výtržníctva dopustí ten, kto sa dopustí slovne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom hrubej neslušnosti alebo výtržnosti najmä tým, že napadne iného.

Podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona sa prečinu ublíženia na zdraví dopustí ten, kto inému úmyselne ublíži ma zdraví a čin spácha na chránenej osobe.

Podľa § 139 ods. 1 písm. e) Trestného zákona chránenou osobou sa rozumie osoba vyššieho veku.

Podľa § 127 ods. 3 Trestného zákona osobou vyššieho veku sa na účely tohto zákona rozumie osoba staršia ako šesťdesiat rokov.

Základným predpokladom trestnej zodpovednosti za prečin je bezpečné zistenie, či konanie nesie nielen všetky formálne znaky prečinu, ale i toho, či ide o prečin aj v intenciách ods. 2 § 10 Trestného zákona. To znamená, že vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je jeho závažnosť nie nepatrná (materiálny korektív). Záver o tom, či pri prečine je materiálny korektív podľa § 10 ods. 2 Trestného zákona, je záverom právnym.

Tento právny záver o materiálnom korektíve sa však musí zakladať na skutkových zisteniach súdu vyplývajúcich z vykonaného dokazovania rovnako, ako záver o objektívnych a subjektívnych znakoch prečinu. Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o materiálnom korektíve prečinu, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkaznému prostriedku, ale na jeho naplnenie treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých bol prečin spáchaný a zo všetkých relevantných dôkazov.

Krajský súd v Nitre správne a dostatočne jasne v odôvodnení svojho rozhodnutia vysvetlil dôvody postúpenia trestnej veci obvineného na priestupkové konanie. V rámci kontradiktórneho konania je dôkazné bremeno na prokurátorovi a tento je zodpovedný za výsledok obžaloby, pričom v

prejednávacom prípade prokurátor neunesol dôkazné bremeno, ohľadom viny obvineného, nakoľko nepredložil také priame dôkazy, resp. aspoň súhrn nepriamych dôkazov, z ktorých by bolo možné bez rozumných pochybností ustáliť, že obvinený H. sa dopustil skutku tak, ako je uvedené v obžalobe. Skutok tak, ako bol ustálený súdom prvého stupňa, nebol vôbec preukázaný. Najvyšší súd nebude hodnotiť obsah znaleckých posudkov, pretože tým by už zasahoval do skutkových zistení. Môže len konštatovať, že na rozhodujúce skutkové otázky nedokázali dať jednoznačnú odpoveď.

Je nepochybné, že poškodený bol útočníkom, lebo z jeho iniciatívy nastal konflikt. Obvinený iba nesprávne reagoval na útok zo strany poškodeného, keď prekročil medze nutnej obrany.

Čin inak trestný, ktorým niekto odvracia priamo hroziaci alebo trvajúci útok na záujem chránený trestným zákonom, nie je trestným činom. Podstatou nutnej obrany je odvracanie nebezpečenstva, ktoré vzniká útokom človeka na chránené záujmy, a to konaním namiereným proti útočníkovi. Nutná obrana je jednou z okolností vylučujúcich protiprávnosť trestného činu. Jej účelom je poskytnúť ľuďom právo brániť sa proti bezpráviu, spočívajúcim v priamo hroziacom alebo trvajúcom útoku, na záujem chránený Trestným zákonom. Na vybočenie z medzí nutnej obrany nemožno usudzovať len z toho, že napadnutý spôsobil pri obrane útočníkovi zranenie alebo ujmu na zdraví, kým útočník napadnutému poranenie nespôsobil. Takýto názor by totiž vylučoval možnosť nutnej obrany v prípadoch útoku priamo hroziaceho, teda takého útoku, ktorý má bezprostredne nastať. Krajský súd správne posudzoval z tých hľadísk, či obvinený konal za podmienok, že útok trval alebo priamo hrozil a či obranný zákrok obvineného bol alebo nebol zrejme neprimeraný povahe a nebezpečenstvu útoku. Je nepochybné, že iniciátorom konfliktu v kritický deň bol poškodený. Nikde nie je stanovená povinnosť ustupovať pred útočníkom. Z dôkazov prítomných v spise je nesporné tiež to, že susedské vzťahy medzi obvineným a poškodeným už pred kritickou udalosťou boli narušené. Zo strany obvineného išlo o exces, jednorazové konanie z inak riadne vedeného života.

Zistené konanie obvineného preto nebolo možné právne kvalifikovať ako prečin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona vzhľadom na hore uvedené skutočnosti, viažuce sa na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatel'a je závažnosť prečinov nepatrná. Krajský súd v Nitre preto správne aplikoval hmotnoprávne ustanovenie § 10 ods. 2 Trestného zákona, keď postúpil trestnú vec obvineného V. H. Okresnému úradu v Topoľčanoch, odboru všeobecnej a vnútornej správy, ktorý žalovaný skutok prejednal ako priestupok proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) zákona o priestupkoch (rozhodnutie Okresného úradu Topoľčany z 21. apríla 2020, sp. zn. OU-TO-OVVS-2020/000773).

Pre zákonodarcu musí byť prvoradou myšlienkou, že trestná moc nemá byť prepínaná, preceňovaná, či nadužívaná, ale trestné právo má byť použité len potiaľ, pokiaľ je to potrebné (prof. Mířička, práca z roku 1934).

Pri výklade Trestného zákona je nutné mať na pamäti, že trestnoprávna ochrana by nemala byť neúmerne intenzívna. Toto by malo byť základným rysom trestného práva, ktorý vyplýva práve zo zásady trestnoprávnej represie.

Najvyšší súd nepovažuje dovolateľom uplatnený dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku za naplnený, a preto dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie bolo senátom prijaté v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.